

Ενότητα 4η : Ο κόσμος γύρω μας- Γραμματική- Εργασίες

- Ρήματα σε -ίζω
- Ρήματα σε -ώνω
- Ουδέτερα ουσιαστικά
- Το τελικό -ν
- Τονισμός μονοσύλλαβων λέξεων ή, πού, πώς
- Σύνθετες λέξεις

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Ρήματα σε -ίζω

Τα ρήματα που τελειώνουν σε -ίζω γράφονται με **ι**.

πχ: αρχίζω, χτενίζω, αγγίζω, γυρίζω

Το **-ι** της κατάληξης -ίζω διατηρείται σε όλες τις λέξεις της ίδιας οικογένειας.

πχ: γυρίζω - γυρισμός - γύρισμα

σκαλίζω - σκαλιστήρι - σκάλισμα

Όμως **εξαιρούνται** τα ρήματα: δακρύζω, γογγύζω, κελαρύζω, αναβλύζω, κατακλύζω, δανείζω, αθροίζω, πήζω, πρήζω

Ρήματα σε -ώνω

Τα ρήματα που τελειώνουν σε -ώνω γράφονται με **ω**.

πχ: τεντώνω, απλώνω, στεγνώνω, παγώνω

Το **-ω** της κατάληξης -ώνω διατηρείται σε όλες τις λέξεις της ίδιας οικογένειας.

πχ: στρώνω - στρώμα - στρώσιμο

ανακυκλώνω - ανακύκλωση - ανακυκλωμένο

Ουδέτερα ουσιαστικά

Τα ουδέτερα ουσιαστικά έχουν συνήθως καταλήξεις σε **-ο**, **-ι** και **-υ**.

πχ: το βιβλίο, το παιδί, το βράδυ

Κλίση ουδέτερων ουσιαστικών

Ενικός Αριθμός

Ονομαστική **το δέντρο το ψωμί το βράδυ**

Γενική **του δέντρου του ψωμιού του βραδιού**

Αιτιατική **το δέντρο το ψωμί το βράδυ**

Κλητική **- δέντρο - ψωμί - βράδυ**

Πληθυντικός Αριθμός

Ονομαστική **τα δέντρα τα ψωμιά τα βράδια**

Γενική **των δέντρων των ψωμιών των βραδιών**

Αιτιατική **τα δέντρα τα ψωμιά τα βράδια**

Κλητική **- δέντρα - ψωμιά - βράδια**

Προσοχή: Τα ουδέτερα ουσιαστικά που τελειώνουν σε **-ι** γράφονται με **-ι** εκτός από τα: βράδυ, δάκρυ, δίχτυ, δόρυ, οξύ και στάχυ που γράφονται με **-υ**.

Προσοχή στον τονισμό!

• Όταν τα ουδέτερα ουσιαστικά σε **-ο** τονίζονται στην τελευταία (πχ: το κιλό) ή την προτελευταία (το πιάτο) συλλαβή τότε και σε όλες τις πτώσεις τονίζονται όπως στην ονομαστική του ενικού.

πχ: το κιλό - του κιλού, τα κιλά - των κιλών
το πιάτο - του πιάτου, τα πιάτα - των πιάτων

• Όταν τα ουδέτερα ουσιαστικά σε **-ο** τονίζονται στην τρίτη ή τέταρτη από το τέλος συλλαβή (πχ: το πρόσωπο) τότε και σε στη γενική ενικού και πληθυντικού κατεβάζουν τον τόνο κατά μια συλλαβή. (Υπάρχουν ωστόσο ορισμένες εξαιρέσεις όπως π.χ. οι σύνθετες λέξεις: το λυκόσκυλο)

πχ: το πρόσωπο - του προσώπου, τα πρόσωπα - των προσώπων
το λυκόσκυλο - του λυκόσκυλου, τα λυκόσκυλα - των λυκόσκυλων

• Τα ουδέτερα ουσιαστικά σε **-ι** και **-υ** στη γενική ενικού και πληθυντικού τονίζονται στην τελευταία συλλαβή.

πχ: το παιδί - του παιδιού, τα παιδιά - των παιδιών
το βράδυ - του βραδιού, τα βράδια - των βραδιών

Το τελικό -ν

Οι λέξεις **τον, στον, αυτόν, την, στην, έναν, δεν, μην** κρατούν το τελικό -ν όταν η επόμενη λέξη αρχίζει από:

- φωνήεν (**α, ο, ω, η, ι, ε**) ή
- από τα σύμφωνα: **κ, π, τ, ξ, ψ, μπ, γκ, ντ, τσ, τζ.**

Τα αρσενικά άρθρα κρατούν πάντα το τελικό ν.

π.χ. Τον Βαγγέλη, τον γάιδαρο, στον φίλο μου

Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις δεν κρατούν το -ν.

πχ: τον άνθρωπο, την κιθάρα, τον γκρεμό
αλλά: τη ζωή, τη θάλασσα, στη γιορτή σου

Τονισμός των μονοσύλλαβων λέξεων ή, πού, πώς

Κανονικά οι μονοσύλλαβες λέξεις (δηλαδή οι λέξεις που έχουν μόνο μία συλλαβή) δεν τονίζονται. Εξαιρούνται όμως οι λέξεις:

α) ο **διαζευκτικός σύνδεσμος "ή"**

πχ: Θα ταξιδέψεις με πλοίο ή με αεροπλάνο;

β) τα **πού** και τα **πώς** 1) όταν βρίσκονται σε ευθεία ερώτηση:

πχ: Πού θα πας;

Πώς θα πας;

2) όταν βρίσκονται σε πλάγια ερώτηση

πχ: Θέλω να μου πεις πού είσαι.

Εξήγησέ μου πώς ήρθες.

3) Στις εκφράσεις "**πού και πού**" και "**πώς και πώς**"

πχ: Πού και πού πάω στο σπίτι της γιαγιάς μου.

Περίμενα πώς και πώς αυτή τη μέρα.

ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Ρήματα σε –ίζω

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν:

Αστραπές φώτ.....σαν τον ουρανό.

Ο σεισμός γκρέμ...σε το σπίτι τους.

Μην γυρ....ζεις γύρω γύρω, γιατί θα ζαλ....στείς.

Η γιαγιά μου π...ζει το γάλα για να φτιάξει τυρί.

Μμμμμ!!! Μυρ....ζουν πατάτες τηγανητές.

Η γιαγιά δάκρ...σε από χαρά, όταν μας είδε.

Αθρ....ζω σημαίνει προσθέτω.

Κάθε πρωί ποτ....ζω τα φυτά μου.

Μου δάν.....σε χρήματα γιατί ξέχασα το πορτοφόλι μου.

Χτέν....σα τα μαλλιά μου με τη βούρτσα.

Μην ποτ...ζεις τα κακτάκια κάθε μέρα.

Όταν τρώω ηλιόσπορους, πρ.....ζομαι γιατί είμαι αλλεργική.

Το ποτάμι κελαρ...ζει.

Έλα να χτίσουμε έναν πύργο στην άμμο.

Ρήματα σε –ώνω

Θα πληρ....σω το εισιτήριό μου και το δικό σου.

Το νερό στη λίμνη πάγ...σε από το κρύο.

Τα παγάκια έλι.....σαν.

Να στρ....νεις μόνος σου το κρεβάτι σου κάθε μέρα.

Οι γονείς καμαρ.....νουν τα παιδιά τους.

Λερ... νεις τον τοίχο με τα παπούτσια σου.

Άπλ....σε τα ρούχα κι έλα να πεις τον χυμό σου.

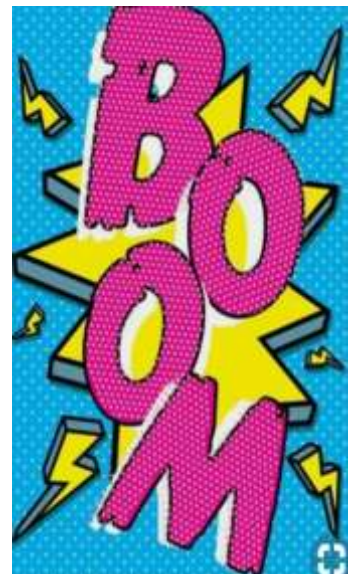
Το παντελόني μου σκίστηκε και θέλω να το μπαλ....σω.

Μην με μαλ.....νεις, γιατί με πληγ...νεις.

Ξαφνικά φανερ....θηκαν μπροστά του δυο γυναίκες. Η Αρετή και η Κακία.

Ο παππούς μου πεταλ...νει άλογα.

Κλειδ...νω, μανταλ....νω, τον κλέφτη βρίσκω μέσα! Τι είναι;

Ουδέτερα ουσιαστικά

Διάβασε τη γραμματική και κλίνε τα ουδέτερα ουσιαστικά:
Το γυαλί, το παγωτό, το πλυντήριο, το τραπεζομάντιλο

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ονομαστική				
Γενική				
Αιτιατική				
Κλητική				
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ονομαστική				
Γενική				
Αιτιατική				
Κλητική				

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ονομαστική				
Γενική				
Αιτιατική				
Κλητική				
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
Ονομαστική				
Γενική				
Αιτιατική				
Κλητική				

Το τελικό -v

Επίλεξε τη σωστή λέξη και συμπλήρωσε τις παρακάτω φράσεις:

τον, στον, αυτόν, την, στην, τη, στη, έναν, δεν, δε, μην, μη

Τι δώρο θέλεις να σου πάρω γιορτή σου;
Μια φορά κι αιρό ήταν ένας γίγαντας.
..... θέλω να φάω μπάμιες σήμερα!
..... είπα ψέματα! Με πονούσε το κεφάλι μου και ήθελα να φύγω!
..... πας στο γήπεδο. Η προπόνηση ακυρώθηκε.
..... μιλάς ώρα του μαθήματος με διπλανό σου.
..... Δευτέρα έχουμε γυμναστική!
..... τον μήνα έχω εξετάσεις στο καράτε.
Δώσε ένα γλυκό Ελένη και ένα Γιώργο.

Τονισμός των μονοσύλλαβων λέξεων ή, πού, πώς

Βάλε **που, πως, πού, πώς, ή, η, πού και πού, πώς και πώς** όπου ταιριάζουν:

..... να φτιάξω αυτό το παζλ χωρίς να βλέπω την εικόνα;
Η γιαγιά μας περίμενε και
Μου είπε θα μου τηλεφωνήσει το βράδυ.
Θέλω να μου πεις έλυσες την άσκηση!
Μαμά, έβαλες την μπλούζα μου;
Αυτό με ενοχλεί είναι ότι δεν τηρείς τους κανόνες που συμφωνήσαμε.
..... κα πονάει το κεφάλι μου και η μαμά μου δίνει σιρόπι.
Θέλεις κρέμα βανίλια σοκολάτα;
Να σηκωθεί στον πίνακα Μαρία Σόνια.

